

Študentská vedecká aktivita

MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE SUSEDNÝCH MIEST

Bc. Ján Kollár, Bc. Veronika Kollárová

Sekcia: verejná ekonomika a regionálny rozvoj

Konzultant: Ing. Jozef Krnáč PhD.

Banská Bystrica
2012

Obsah

Obsah.....	2
Úvod	4
Teoretické vymedzenie základných pojmov	5
Miestna samospráva	5
Regionálny rozvoj	7
Spolupráca a partnerstvo v území	8
Analýza súčasného stavu zabezpečovania regionálneho rozvoja miest Martin a Vrútky.....	10
Zabezpečovanie regionálneho rozvoja v meste Martin.....	10
Charakteristika mesta Martin	10
Inštitucionálne zabezpečenie výkonu regionálneho rozvoja v meste Martin.....	12
Mestský úrad mesta Martin	15
Zabezpečovanie regionálneho rozvoja v meste Vrútky	16
Charakteristika mesta Vrútky	16
Inštitucionálne zabezpečenie výkonu regionálneho rozvoja v meste Vrútky	18
Mestský úrad mesta Vrútky.....	18
Návrh na medzimestskú spoluprácu.....	19
Záver.....	22
Zoznam použitej literatúry	23
Prílohy	24

Úvod

V minulosti bol pojem verejná správa synonymom pojmu štátna správa, nakoľko bola zabezpečovaná len orgánmi štátu. Od roku 1990 však už štát nie je výlučným nositeľom verejnej správy. Cieľom reformy bolo priblíženie verejnej správy k občanom. V rámci decentralizácie prešli na územnú samosprávu kompetencie na rôznych úsekoch, ktoré doplnili jej pôvodné úlohy. Decentralizáciu právomocí sprevádzalo prerozdelenie verejných zdrojov a decentralizácia zodpovednosti z orgánov štátnej správy na orgány samosprávy. Zákonom č. 416/2001 Z. z. boli na miestnu samosprávu prenesené v oblasti regionálneho rozvoja tri pôsobnosti:

- vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja,
- vypracovávanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja,
- koordinovanie spolupráce právnických osôb pri príprave programov rozvoja obcí.

Cieľom práce ŠVA je na základe analýzy súčasného spôsobu zabezpečovania kompetencií v regionálnom rozvoji miest Martin a Vrútky navrhnúť možnosti a predpoklady, ktoré by viedli k ich vzájomnej spolupráci.

V prvej časti našej práce si teoreticky vymedzíme základné pojmy, ako verejná správa, miestna samospráva, regionálny rozvoj, význam spolupráce, partnerstva a iné. Následne analyzujeme a porovnáme zabezpečovanie kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja v miestnych samosprávach Martin a Vrútky. Táto časť nám poskytne východisko pre návrh možností spolupráce, ktorá sa v súčasnosti dostáva do popredia ako možné východisko lepšieho zabezpečovania regionálneho rozvoja nielen v podmienkach Slovenskej republiky. V práci definujeme princípy spolupráce a na základe reálneho súčasného stavu nami analyzovaných miest navrhujeme spoluprácu v niektorých oblastiach regionálneho rozvoja, ktoré by viedli k jeho optimálnejšiemu zabezpečeniu a uspokojovaniu potrieb obyvateľov.

Pri písaní našej práce sme použili rôzne metódy, ako napr. štatistické metódy, analýzu, komparáciu, voľný rozhovor, abstrakciu a pod. Potrebne podklady k praktickej časti nám boli poskytnuté Mestským úradom mesta Martin a mesta Vrútky. Pomocné nám boli aj internetové stránky, miestna tlač a odborná literatúra. Vychádzali sme najmä z programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, rozpočtov miest a ostatných získaných materiálov. Tie podporili našu myšlienku, ktorá by viedla k užšej spolupráci medzi zainteresovanými mestami.

Teoretické vymedzenie základných pojmov

V tejto časti definujeme základné pojmy, ktoré budeme v našej práci používať. Pri spracovaní problematiky sú nevyhnutné termíny, ako napr. verejná správa, miestna samospráva, orgány a kompetencie samosprávy, regionálny rozvoj a pod.

Miestna samospráva

Súčasťou demokratizačných zmien po roku 1990 bolo obnovenie miestnej samosprávy a jej odčlenenie od miestnej štátnej správy. (Krnáč, Kožiak, Liptáková, 2008) Na Slovensku existuje jednoúrovňová obecná samospráva, výnimkou sú mestá Bratislava a Košice. (Nižňanský, 2005) Sú pre ňu charakteristické spravidla nasledovné znaky:

- demokratický výkon moci, vychádzajúci z ústavného princípu suverenity občanov ako výlučných držiteľov miestnej verejnej moci,
- miestna autonómia, t.j. právo miestnej samosprávy rozhodovať o záležitostiach, ktoré patria do jej kompetencie,
- samosprávna zodpovednosť - povinnosť zabezpečovať pre občanov všetky úlohy súvisiace s fungovaním samosprávy a s vytváraním podmienok vhodných na uspokojovanie základných potrieb obyvateľov. (Švantnerová, Kožiak, 2005)

Európska charta miestnej samosprávy poskytuje miestnym samosprávam potrebnú mieru právnej, finančnej a politickej nezávislosti. Zahŕňa napr. právnu úpravu miestnej samosprávy, jej suverénne postavenie v oblasti samostatnej pôsobnosti zverenej zákonom, vymedzenie originálnych a delegovaných kompetencií samosprávy, princíp subsidiarity, právo miestnej samosprávy na združovanie a pod. (Krnáč, Kožiak, Liptáková, 2008)

Základom miestnej samosprávy na Slovensku sú obce. Zákon o obecnom zriadení ju definuje ako právnickú osobu, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Jej základnou úlohou je starostlivosť o všestranný rozvoj územia a o potreby obyvateľov. Samospráva obce, ktorá nemá štatút mesta, sa označuje pojmom obecná samospráva. Ak hovoríme o samospráve v meste, ide o mestskú samosprávu, pričom sú na rovnakej hierarchickej úrovni. (Tej, 2002) V našej práci sa zameriame práve na miestnu samosprávu a to na mestá Martin a Vrútky.

Pôsobnosť miestnej samosprávy sa zvyčajne vysvetľuje ako samostatná (originálna, vlastná) a ako prenesená pôsobnosť. Úlohy, ktoré patria do vlastnej pôsobnosti plní miestna samospráva samostatne - rozhoduje o spôsobe riešenia, pričom je obmedzovaná len zákonmi a právnymi predpismi. Úlohy tvoriace obsah vlastnej pôsobnosti môžu byť stanovené ako obligatórne, alebo fakultatívne. (Prusák, Škultéty, Čapková, 1997) Medzi vlastnú pôsobnosť miestnej samosprávy patria najmä záležitosti, ktoré sa týkajú života obyvateľov, a preto samosprávam pri ich spravovaní právny poriadok ponecháva relatívne samostatnú rozhodovaciu právomoc. (Krnáč, Kožiak, Liptáková 2008)

Okrem originálnych pôsobností Zákon o obecnom zriadení určuje, že na miestnu samosprávu možno zákonom preniesť niektoré úlohy štátnej správy, ak ich bude zabezpečovať efektívnejšie. S prenesením úloh štát poskytuje samospráve aj potrebné finančné a iné materiálne prostriedky. Výkon štátnej správy delegovaný na obec zákonom riadi a kontroluje vláda. Zákonom č. 416/2001 Z. z. boli na miestnu samosprávu prenesené na úseku regionálneho rozvoja tieto pôsobnosti:

- vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja,
- vypracovávanie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja,
- koordinovanie spolupráce právnických osôb pri príprave programov rozvoja obcí.

Miestna samospráva vykonáva svoje úlohy samostatne, spoluprácou s inými miestnymi samosprávami, s podnikateľmi alebo so súkromným sektorom. Často obce zakladajú svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, prípadne vkladajú majetok do neziskových organizácií. (Nižňanský, 2005)

Samosprávu miestnej samosprávy vykonávajú jej obyvatelia hlasovaním, verejným zhromaždením a orgánmi miestnej samosprávy. Orgánmi samosprávy so štatútom mesta sú mestské zastupiteľstvo a primátor. Volia ich obyvatelia s trvalým pobytom v území samosprávy na dobu štyroch rokov. (Zákon o obecnom zriadení) Sú to volené orgány s rozhodovacou právomocou, pričom každý z nich rozhoduje samostatne, bez vzájomného vzťahu nadriadenosti a podriadenosti. Sú teda navzájom rovnocenné. (Krnáč, Kožiak, Liptáková, 2008) Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor samosprávy zložený z poslancov, ktorý rozhoduje o základných otázkach života v území. (Zákon o obecnom zriadení) Primátor mesta je predstaviteľ mesta a jeho najvyšší výkonný orgán, ktorý ho zastupuje navonok. (Švantnerová, Kožiak, 2005)

Výkon samosprávy často vyžaduje aj dočasné alebo trvalé zriaďovanie odvodených orgánov, ako napríklad mestský úrad, mestská rada, zástupca primátora. O ich zriadení a členoch rozhoduje zastupiteľstvo. Plnia výkonné, poradné, kontrolné a iniciatívne funkcie.

Rozhodovaciú právomoc však na základe zákona, ústavy a spôsobu ich ustanovenia majú len volené orgány. (Krnáč, Kožiak, Liptáková, 2008)

Súčasťou reformy verejnej správy po roku 1990 bola reforma financovania územných samospráv, ktorej cieľmi bolo posilnenie finančnej nezávislosti miestnej a regionálnej samosprávy od štátneho rozpočtu, a teda aj zvýšenie zodpovednosti orgánov samosprávy za použitie týchto prostriedkov. Financovanie miestnej samosprávy a zostavovanie rozpočtu vyplývajú priamo zo Zákona o obecnom zriadení. Finančné hospodárenie miestnej samosprávy sa riadi jej schváleným rozpočtom a plánom tvorby a použitia mimorozpočtových peňažných fondov. Rozpočet miestnej samosprávy sa zostavuje ako bežný a kapitálový. Bežný rozpočet sa zostavuje na jedno rozpočtové obdobie zhodné s kalendárnym rokom, je bilanciou bežných, každoročne sa opakujúcich príjmov a výdavkov. Kapitálový rozpočet zahŕňa príjmy a výdavky týkajúce sa dlhšieho časového obdobia. (Švantnerová, Kožiak, 2005)

Regionálny rozvoj

Objektom regionálneho rozvoja je priestor členený na regióny. Zákon o podpore regionálneho rozvoja definuje región podľa § 2 písmena a, ako „územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého stupňa alebo tretieho stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek“. V poslednej dobe sa zdôrazňuje práve význam trvalo udržateľného rozvoja, ktorý dodržiavaním istých zásad zabezpečí pre budúcu generáciu minimálne takú úroveň života, spotreby a iných ukazovateľov, aká je v súčasnosti. (Krnáč, Kožiak, Liptáková, 2008)

Podporu regionálneho rozvoja možno financovať podľa Zákona o podpore regionálneho rozvoja z prostriedkov rozpočtu štátu, samosprávnych krajov a obcí, z prostriedkov štátnych fondov, fyzických a iných právnických osôb, úverov a príspevkov medzinárodných organizácií. Doplnkovým zdrojom financovania môžu byť prostriedky z fondov Európskej únie. Nevyhnutnou podmienkou pre získanie finančnej podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie je vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Okrem neho definuje Zákon o podpore regionálneho rozvoja aj ďalšie programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja, ako napr. národný plán, operačný program, program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) samosprávneho kraja. V našej práci sa budeme zaoberať práve PHSR miestnej samosprávy, pretože spomedzi spomínaných dokumentov má pre ňu najväčší význam.

Spolupráca a partnerstvo v území

V predchádzajúcich častiach práce sme sa venovali teoretickým vymedzeniam, ktoré bolo nevyhnutné zadefinovať s ohľadom na zameranie našej práce. Všetky uvedené pojmy sú úzko späté s fungovaním miestnej samosprávy a ich vzájomnou súčinnosťou sa vytvára základ pre regionálny rozvoj a napredovanie miestnych samospráv.

Súčasná situácia na Slovensku pod vplyvom viacerých faktorov z vnútorného prostredia, ako aj z vonkajších integračných procesov nie je jednoduchá. Spokojnosť obyvateľov v území implicitne záleží od kvality, spôsobu a foriem zabezpečovania regionálneho rozvoja v územia. Stav v ktorom sa nachádza viacero miest a obcí nie je jednoduchá. Chýbajúce finančné prostriedky a náročný proces získavania zdrojov zo štrukturálnych fondov Európskej únie (ďalej len EÚ) znižuje mnohým mestám možnosť realizovať a zabezpečovať všestranný rozvoj takým spôsobom, ktorý by naplnil predstavy miestnych obyvateľov. Napríklad aj z uvedených príčin sme sa rozhodli spracovať túto tému, ktorá je zvlášť aktuálna v súčasnom období. Aj na základe osobného voľného rozhovoru so zamestnancami mestského úradu mesta Vrútky nám bolo potvrdené, že zabezpečovať regionálny rozvoj v prípade samosprávy, ako Vrútky v súčasnosti nie je jednoduché. Potvrdili nám, že súčasný stav najmä v oblasti fiškálnej decentralizácie je nepostačujúci. Veľké množstvo kompetencií, ktoré má mesto zabezpečovať je náročné práve z dôvodu nedostatočných finančných zdrojov. Štát núti obce a mestá správať sa ako akciové spoločnosti. Prepojenosť centrálnej a miestnej úrovne je nespochybniteľná a zohráva kľúčovú úlohu. Tejto problematika sa venuje aj doc. Hamalová, ktorá tvrdí „Na reguláciu rozvoja miestnej jednotky má výrazný vplyv centrálna úroveň riadiacich a rozhodovacích procesov. Tieto procesy (ich obsah) sú vnútorným prepojením cieľov a nástrojov na dosiahnutie určitého stavu, resp. dynamiky ekonomiky. Mesto resp. obec ako geografická časť územia krajiny je úrovňovo najnižším územným podsystémom národného hospodárstva a prebiehajúce procesy dynamizácie ekonomiky majú rôznu mieru dopadu na jednotlivé lokality. Preto je potrebné ako prvú väzbu regulácie mesta akceptovať vzťah k centrálnej a lokálnej úrovne regulácie.“ (Hamalová a kolektív, 1995, s. 101) Už v tejto časti práce je možno poukázať na spoluprácu medzi centrálnu a miestnou úrovňou.

Podľa Stimpfla sú mestá nútené k spolupráci preto, že pri zabezpečovaní svojich úloh (pri neustále zvyšujúcich sa nárokoch občanov) narážajú na svoje hranice. To platí najmä v

prípade úloh, ktorých plnenie je zákonom dané ako obligatórne. V prípade, že daná obec zabezpečovať svoje úlohy nestačí, naskytuje sa ako riešenie danej situácie súčinnosť. (Stimpfl, 1997). V tomto nás utvrdzuje aj Hamalová a kolektív, ktorá tvrdí, že „nielen malé, ale aj veľké obce a mestá zasadené do podmienok trhovej ekonomiky sú nútené spájať sa s inými samosprávami alebo hospodárskymi subjektmi za účelom združovania kapitálu potrebného na rozvoj služieb, ktoré majú zo zákona zabezpečovať, pričom ich kapacity presahujú často potreby jednej obce.“ (Hamalová a kolektív, 1995, s. 71) Nesporné výhody spolupráce medzi obcami a rovnako aj mestami deklaruje aj Združenie miest a obcí Slovenska (ďalej len ZMOS), ktoré k tejto úlohe výrazne prispieva svojou aktivitou.

Partnerská spolupráca miest a obcí predstavuje zmysluplnú činnosť, ktorá okrem toho, že predstavuje hodnoty ako priateľstvo a spoluprácu, zvyšuje povedomie medzi ľuďmi v Európe aj vo svete. Predstavuje príležitosť na zdieľanie problémov, výmenu názorov a porozumenie odlišným názorom v oblastiach spoločného záujmu partnerských obcí. Spolupráca obcí sa môže sústrediť na široký rozsah činností v kompetencii obcí od „ľahkých“ aktivít (ako spoločné podujatia zamerané na výmenu skúseností), až po spoločné stratégie trvalo udržateľného rozvoja v oblastiach ako napr. školstvo, zdravotníctvo, cestovný ruch, doprava, životné prostredie, technologický rozvoj, rozvoj ľudských zdrojov, sociálna inklúzia, miestne služby atď. Môže zahŕňať široký rozsah aktérov z dvoch alebo viacerých obcí, resp. miest (volení predstavitelia, pracovníci úradov, mládež, dôchodcovia, predstavitelia subjektov a spolkov pôsobiacich na území danej samosprávy atď.) Dobré sa vyvíjajúca spolupráca môže so sebou priniesť veľa výhod nielen pre mesto samotné, ale aj pre miestne spoločenstvo. (www.zmos.sk)

Z uvedeného vyplýva, že samosprávy si môžu viacerými spôsobmi nájsť k sebe cestu a spolupracovať v rôznych oblastiach. Záleží len na vôli samotných predstaviteľov, ktorí sú reprezentovaní orgánmi samosprávy ako k spolupráci pristúpia. My sa prikláňame k názoru, že forme dlhodobejšej spolupráce by mala predchádzať stratégia resp. strategické myslenie. Samotné samosprávy majú vo svojej kompetencii spracovávať PHSR. Tieto dokumenty majú povahu strategického dokumentu a rovnako predstavujú akési smerovanie k dlhodobej vízii, ktorú samosprávy pokladajú za dôležitú. Svojimi opatreniami a konaním sa k nej snažia približovať práve na základe strategického prístupu. Z mnohých autorov sa stratégii venuje aj prof. Vincúr a Fifeková, ktorí tvrdia, že: „Slovo stratégia je gréckeho pôvodu a pôvodne ide o vojenský termín. Stratos teda znamená armáda a again viesť. Pôvodný význam slova teda označuje vedu a umenie ako viesť vojsko. Stratégia je racionalita definovaná parametrami pozície, sily a času.“ (Vincúr, Fifeková, 2004, s. 53)

Analýza súčasného stavu zabezpečovania regionálneho rozvoja miest Martin a Vrútky

Katastrálne územia miest Martina a Vrútok patria v rámci administratívneho delenia v podmienkach SR do Žilinského samosprávneho kraja do okresu Martin, ktorý spadá pod región Turiec.

Samosprávny kraj sa rozkladá v severozápadnej časti Slovenska a je tretím najväčším krajom Slovenskej republiky. Hraničí s Českou republikou a na severe s Poľskom. Má spoločné hranice s tromi ďalšími krajmi Slovenska - Trenčianskym, Banskobystrickým a Prešovským. Zahrňa 5 regiónov (Horné Považie, Kysuce, Liptov, Orava a Turiec) a 11 okresov (Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín a Žilina). (www.regionzilina.sk)

V rámci všestranného regionálneho rozvoja má VÚC vypracovaný program hospodárskeho sociálneho rozvoja, ktorý bol realizovaný na základe strategického prístupu a tvorí základný rozvojový dokument kraja. Na jeho realizácii sa podieľalo značné množstvo ľudí a jeho základ tvorili práve parciálne územia samosprávneho kraja. Vypracovaný dokument sa nesie v duchu partnerstva a vytvárania stabilných sociálnych sietí. Vzhľadom k tomu chceme zdôrazniť v nasledujúcich častiach význam spolupráce susedných miest ako jednu variantu všestranného rozvoja územia. Ak sa už na najnižších stupňoch verejnej správy vytvoria stabilné siete kontaktov a o spolupráci sa nebude len rozprávať, len tým spôsobom môžu byť naplnené vízie a ciele PHSR, ktoré zákon ukladá vypracovávať.

Zabezpečovanie regionálneho rozvoja v meste Martin

V tejto časti uvedieme základné informácie o meste Martin, ako napr. jeho potenciál, históriu a kultúrne dedičstvo. Charakterizujeme inštitúcie podieľajúce sa na zabezpečovaní regionálneho rozvoja, pričom sa zameriame na činnosť mestského úradu. Následne charakterizujeme územno – plánovacie a strategické dokumenty, ktorými sa regionálny rozvoj riadi.

Charakteristika mesta Martin

Mesto je v rámci územno – administratívneho členenia Slovenskej republiky od roku 1996 sídlom okresu Martin v rámci Žilinského kraja. Má výhodnú geografickú polohu, ktorá mu dáva predpoklad pre ďalší hospodársky a sociálno – ekonomický rozvoj. Celková výmera územia mesta je 6773 ha a je vzhľadom na rozlohu ôsme najväčšie mesto Slovenskej republiky.

Územie mesta Martin bolo osídlené už v dobe kamennej, avšak prvá písomná zmienka o meste Martin pochádza z roku 1284, kedy sa označuje ako Villa Sancti Martini. V stredoveku mala pre vznik a vývoj mesta význam najmä jeho komunikačná poloha. Martin bol povýšený na mesto v roku 1340, keď mu panovník Karol Róbert udelil mestské privilégium. V Slovenskej histórii začal Martin zohrávať dôležitú úlohu od roku 1861, kedy zhromaždenie v Martine prijalo Memorandum národa slovenského. 4. augusta 1863 bola práve v Martine založená Matica Slovenská, ktorá tu má doteraz svoje sídlo. V roku 1918 bola v Martine prijatá Deklarácia slovenského národa, na základe ktorej sa Slovensko stalo súčasťou Československa. Medzi najvýznamnejšie kultúrne inštitúcie sídlia v Martine patrí Slovenské národné múzeum, Múzeum Martina Benku, Múzeum Slovenskej dediny, Múzeum Karola Plicku, Národná knižnica, Komorné divadlo a pod. Keďže mesto disponuje bohatým kultúrno – historickým potenciálom, Národná rada Slovenskej republiky ho Zákonom č. 241/1994 ustanovila za Centrum národnej kultúry Slovákov. (PHSR mesta Martin)

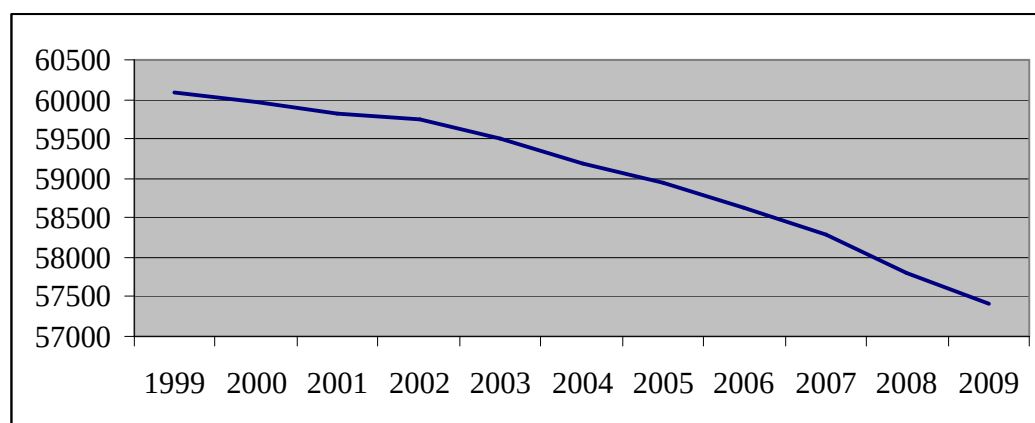
Tabuľka č. 1 Demografické ukazovatele mesta Martin

Rok	Počet obyvateľov k 31.12.	Počet narodení za rok	Počet úmrtí za rok	Prirodzený prírastok (úbytok)	Saldo migrácie	Celkový prírastok (úbytok)
1999	60088	522	442	80		
2000	59967	528	402	126	-247	-121
2001	59819	531	390	141	-289	-148
2002	59741	562	398	164	-242	-78
2003	59514	514	392	122	-349	-227
2004	59177	529	431	98	-435	-337
2005	58945	519	459	60	-292	-232
2006	58618	465	449	16	-343	-327
2007	58288	541	418	123	-453	-330
2008	57790	579	467	112	-610	-498
2009	57410	586	492	94	-474	-380

Prameň: Vlastné spracovanie podľa výročných správ mesta Martin

Vysvetlivky: * - údaje neboli získané

Z tabuľky je zrejmé, že v posledných rokoch došlo k úbytku počtu obyvateľov, jeho vývoj uvádzame v Grafe 1. Bol spôsobený poklesom pôrodnosti, ale aj migráciou obyvateľov. V sledovanom období bol síce dosiahnutý prirodzený prírastok, ale v dôsledku salda migrácie nastal celkový úbytok obyvateľstva. Priemerný celkový úbytok od roku 1999 je viac ako 243 obyvateľov za rok.

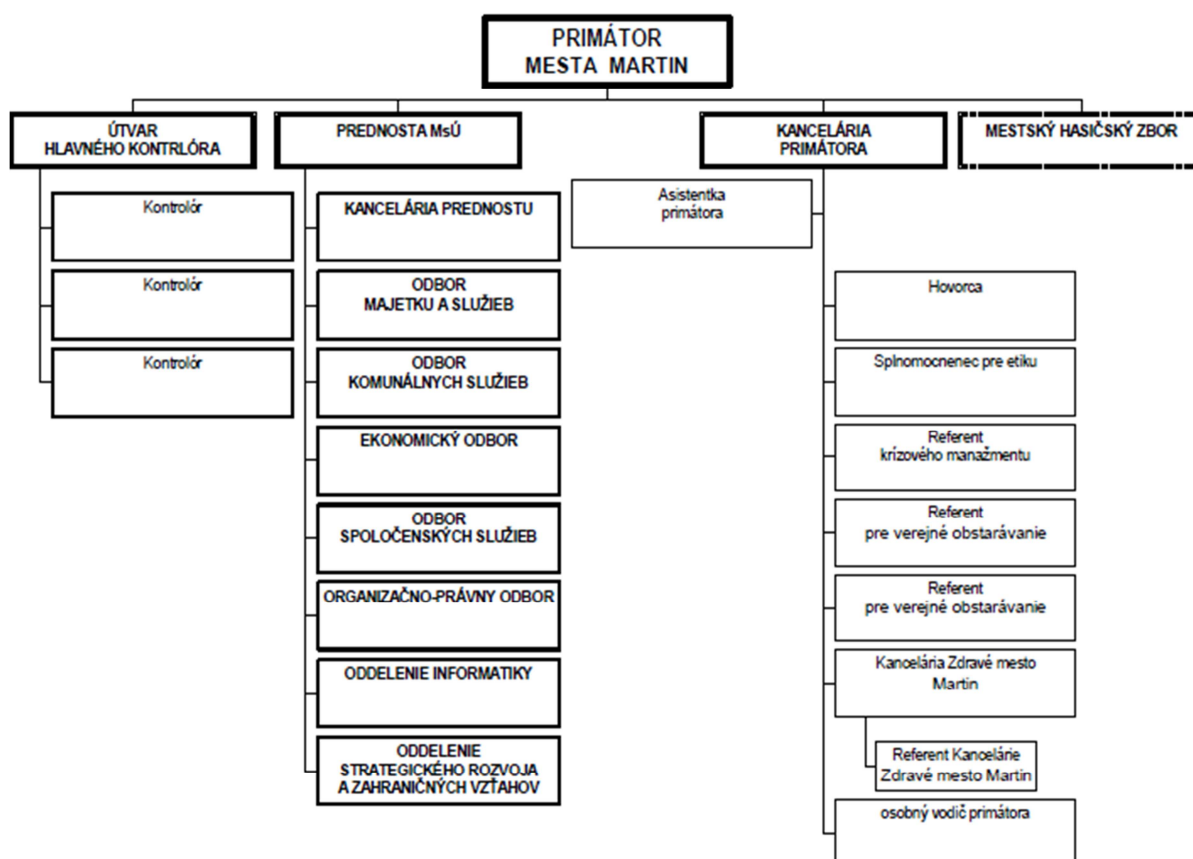
Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov mesta Martin

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Výročných správ mesta Martin

Inštitucionálne zabezpečenie výkonu regionálneho rozvoja v meste Martin

Orgánmi mesta sú mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Organizačnú štruktúru mesta Martin uvádzame v nasledovnej schéme.

Schéma č.1 – Organizačná štruktúra mesta Martin

Prameň: Výročná správa mesta Martin za rok 2010

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu zamestnancov mesta Martin

Rok	Počet zamestnancov mesta Martin k 31.decembru
2010	292
2009	267
2008	286
2007	264
2006	267
2005	307
2004	273
2003	271
2002	238
2001	231
2000	226

Prameň: Vlastné spracovanie podľa výročných správ mesta Martin

Tabuľka č. 2 zobrazuje vývoj počtu zamestnancov mesta. To malo ku koncu roku 2010 malo mesto 292 zamestnancov. Vývoj nemá jasný trend, ale od roku 2000 sa počet zamestnancov zvýšil o 66.

V decembri 2006 nastúpil do funkcie primátora mesta Martin Mgr. art. Andrej Hrnčiar, ktorý riadi zástupcu primátora, prednostu mestského úradu, kanceláriu primátora, riaditeľov právnických osôb a útvarov v pôsobnosti mesta a mestského úradu, zastupuje mesto vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám, zvoláva a vedie zasadnutia mestského zastupiteľstva, mestskej rady a pod. Zástupca primátora je členom Mestskej rady. V meste Martin plní túto funkciu Ing. Milan Malík a od volebného obdobia 2010 aj Ing. Alexander Ilge, ktorý zastáva funkciu druhého viceprimátora.

Mestské zastupiteľstvo mesta Martin je zastupiteľský zbor mesta, ktorý rozhoduje o základných otázkach života Martina. Zastupiteľstvo mesta s počtom obyvateľov v intervale od 50 001 – 100 000 môže mať 19 – 31 poslancov. Mestské zastupiteľstvo mesta Martin má najväčší povolený počet poslancov v jeho veľkostnej kategórii, čo považujeme za výhodu, nakoľko keďže má mestské zastupiteľstvo viac poslancov, môžeme jeho rokovania považovať za objektívnejšie. Taktiež je uplatnených viacero rôznych prístupov a názorov na riešenie problémy. K výhodám skupinového rozhodovania môžeme logicky priradiť aj nasledovné prvky, ktoré pokladáme za tie najdôležitejšie: demokratický spôsob správy, skupiny bránia,

aby bolo rozhodnutia prijaté príliš rýchlo a tým zamedzujú neefektívne rozhodnutia, v skupine vzrastá motivácia k činnosti, ľudia sú aktívnejší a vzájomne sa stimulujú.

Orgánmi mestského zastupiteľstva sú:

- mestská rada ako iniciatívny, výkonný a kontrolný orgán,
- komisie mestského zastupiteľstva ako poradné, iniciatívne a kontrolné orgány,
- útvar hlavného kontrolóra ako kontrolný organizačný útvar,
- Rada národnej kultúry ako stály poradný orgán,
- mestský úrad ako výkonný orgán mestského zastupiteľstva a primátora.

Mestská rada je zložená z poslancov zastupiteľstva, ktorých volí zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Ich počet tvorí najviac tretinu počtu poslancov zastupiteľstva, mestská rada v Martine má 10 členov a teda túto podmienku spĺňa.

Pri mestskom zastupiteľstve v Martine pracuje 9 komisií, pričom odborná komisia zameraná výlučne na podporu regionálneho rozvoja zriadená nie je. Jej úlohy zabezpečujú prierezovo viaceré komisie, ako napr. komisia ekonomická, sociálno - zdravotná, komisia kultúry, školstva a vzdelávania, komisia životného prostredia a verejného poriadku, komisia cestovného ruchu a podnikania a pod.

Komisie sú zložené z poslancov, ako aj z ďalších osôb zvolených mestským zastupiteľstvom. Ich zloženie a úlohy stanovuje zastupiteľstvo. (Zákon o obecnom zriadení) Komisie zriadené mestským zastupiteľstvom v Martine majú spolu 70 členov. Každá komisia s výnimkou komisie ochrany verejného záujmu má 8 členov, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných členov je rôzny. Najvyšší podiel členov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním je v komisii ekonomickej a v komisii ochrany verejného záujmu, kde tvoria 100%. Naopak najmenej (t.j. 50%) tvoria vysokoškolsky vzdelaní členovia v komisii mládeže a športu.

Tabuľka č. 3 - Počet členov komisií

Komisia	Členovia s VŠ	Členovia bez VŠ
Ekonomická	8	0
Legislatívna, územného plánu a výstavby	7	1
Kultúry, školstva a vzdelávania	7	1
Sociálno – zdravotná	6	2
Životného prostredia a verejného poriadku	6	2
Mládeže a športu	4	4
Cestovného ruchu	5	3
Energetická	6	2
Ochrany verejného záujmu	6	0

Prameň: Vlastné spracovanie podľa www.martin.sk

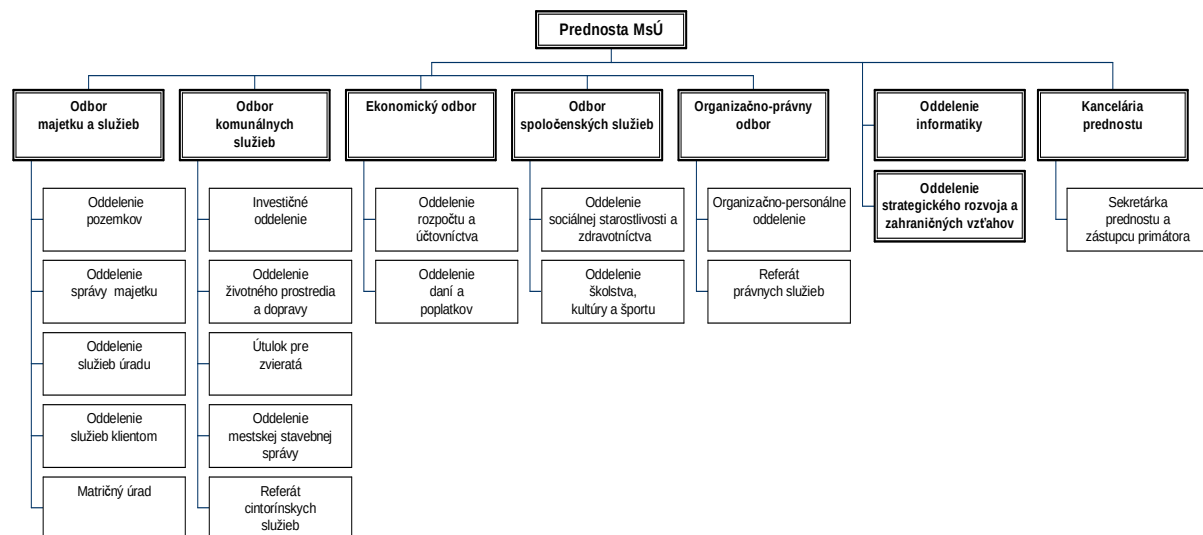
Celkovo tvoria členovia s vysokoškolským vzdelaním 79%, čo môžeme považujeme za relatívnu výhodu, nakoľko môžu mať odbornejší prístup k problémom. Dôležitý vplyv na kvalitu rozhodnutí má však aj zameranie odboru, v ktorom získali členovia kvalifikáciu. Najpodstatnejší faktor v tomto smere má podľa nášho názoru predovšetkým osobná vysoká angažovanosť a záujem jednotlivých členov o riešenie problémov, ktoré súvisia a vyplývajú z ich postavenia.

Mesto Martin je zriaďovateľom 9 základných škôl, 6 materských škôl, základnej umeleckej školy a Centra voľného času. Zriadilo aj rozpočtovú organizáciu Útvar hlavného architekta mesta Martin a dve príspevkové organizácie: Správu športových zariadení mesta a Turisticko-informačnú kanceláriu. Mesto založilo štyri organizácie, v ktorých má 100% účasť (Televízia Turiec, s.r.o., Turiec, a.s., Centrum kultúry, n.o., Matra, n.o.). Majetkovú účasť má mesto aj v ďalších subjektoch - Martinsko-Flámske podnikateľské a inkubátorové centrum, s.r.o. (58%), Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. (52%), Retas, a.s. (40%), Martico, a.s. (34%), Garáže, a.s. (90 %), Brantner Fatra, s.r.o. (15%), Martico, s.r.o.(17%). (Výročná správa mesta Martin za rok 2010)

Mestský úrad mesta Martin

Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci primátora, mestského zastupiteľstva a orgánov zriadených zastupiteľstvom. Vede ho prednosta Mestského úradu, ktorého vymenúva primátor mesta. Vo funkcii prednostky Mestského úradu mesta Martin pôsobí JUDr. Katarína Katinová. Mestský úrad nie je právnickou osobou a nemá ani právnu subjektivitu, jeho financovanie je súčasťou rozpočtu mesta.

Schéma č. 2 Organizačná štruktúra Mestského úradu mesta Martin

Prameň: www.martin.sk

Schéma znázorňuje organizačnú štruktúru Mestského úradu mesta Martin. Pozostáva z piatich odborov, dvoch oddelení a referátov, ktoré sú povinné navzájom úzko spolupracovať a zabezpečovať koordináciu práce. Operatívne regionálny rozvoj zabezpečuje viacero odborov a oddelení, ako napr. ekonomický odbor, odbor komunálnych služieb, odbor majetku a služieb, odbor spoločenských služieb atď. Pôvodne bolo zabezpečovanie regionálneho rozvoja začlenené do činnosti týchto oddelení. V roku 2007 bolo zriadené Oddelenie strategického rozvoja a zahraničných vzťahov. Vyčlenenie regionálneho rozvoja do samostatného oddelenia umožňuje koncentráciu na zabezpečovanie rozvoja mesta a tiež sledovať efektívnosť oddelenia. V roku 2007 malo oddelenie 4 zamestnancov, od roku 2008 sa ich počet ustálil na 6 zamestnancoch.

Oddelenie strategického rozvoja a zahraničných vzťahov zabezpečuje kompetencie v piatich oblastiach: v oblasti cestovného ruchu, v oblasti prípravy projektov, grantov a fondov na národnej a medzinárodnej úrovni, v oblasti strategického plánovania, regionálneho rozvoja a marketingu mesta, v oblasti zahraničných vzťahov a v oblasti podpory investícií a rozvoja podnikania. (www.martin.sk)

Zabezpečovanie regionálneho rozvoja v meste Vrútky

Charakteristika mesta Vrútky

Mesto Vrútky sa nachádza v severnej časti okresu Martin. Vrútky sú samostatným mestom od roku 1990, kedy boli odčlenené od mesta Martin na základe referenda. Výhodou mesta je najmä jeho geografická poloha, vďaka ktorej mesto plní funkciu významného dopravného uzla. (www.vrutky.sk) Celková výmera územia mesta je 1865,5 ha. (PHSR mesta Vrútky)

Nálezy dokazujú prítomnosť človeka na území Turca už v období eneolitu. V 10. storočí bolo husto osídlené Hradište nad Vrútkami. Už vtedy tu existovala prastará dedina Vrútky. Názov vychádza zo slova vrqtbkb, t.j. prameň, žriedlo. Prvá písomná zmienka o Vrútkach je z roku 1255, kedy sa uvádza názov "villa Vrutk". Koncom 13. storočia sa Vrútky rozdelili deľbami zemanov na Dolné a Horné Vrútky. Výstavbou železnice po roku 1870 dochádza k hospodárskemu rozvoju Vrútok. Kým v roku 1869 mali 915 obyvateľov, v roku 1900 tu bývalo viac ako 4300 ľudí. V posledných desaťročiach 19. stor. sa mesto premenilo zo zemianskej osady na významný železničný uzol. (PHSR mesta Vrútky)

Vrútky tvoria samostatné mesto od roku 1990. V rokoch 1949-1954 boli prvý krát Vrútky spojené s mestom Martin. Od roku 1971 opäť nastúpil úradný názov Martin - Vrútky. (PHSR mesta Vrútky) Mesto Vrútky obnovilo samosprávu v roku 1990 a to na základe referenda, v ktorom sa v prospech osamostatnenia mesta vyjadrilo viac ako 70% občanov. (PHSR mesta Vrútky)

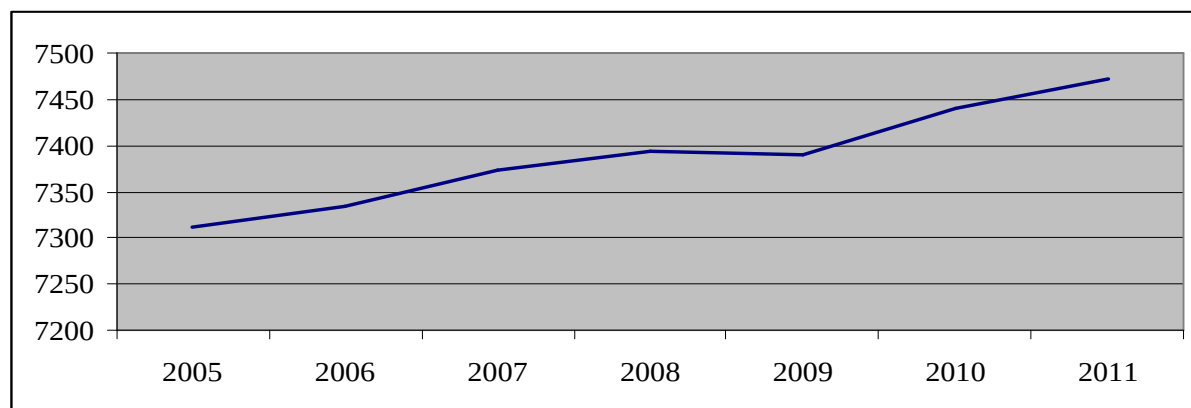
Tabuľka č. 4 – Demografické ukazovatele mesta Vrútky

Rok	Počet obyvateľov k 31.12.	Počet narodení za rok	Počet úmrtí za rok	Prirodzený prírastok (úbytok)	Saldo migrácie	Celkový prírastok (úbytok)
2005	7312	*	*	*	*	*
2006	7335	69	76	-7	30	23
2007	7373	53	74	-21	69	48
2008	7394	78	78	0	21	21
2009	7390	63	78	-15	11	-4
2010	7440	79	89	-10	60	50
2011	7472	*	*	*	*	*

Prameň: vlastné spracovanie na základe osobných konzultácií

Vysvetlivky: * - údaje neboli získané

V posledných rokoch došlo v meste k rastu obyvateľov. Síce k prirodzenému úbytku dochádzalo opakovane, v dôsledku kladných hodnôt salda migrácie bol zaznamenaný celkový prírastok obyvateľov. K celkovému úbytku došlo len v roku 2009. Počet obyvateľov od roku 2005 vzrástol o 160 obyvateľov, čo znázorňuje nasledovný graf.

Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov mesta Vrútky

Prameň: vlastné spravovanie na základe osobných konzultácií

V roku 2007 bolo vo Vrútkach registrovaných spolu 797 organizácií, z ktorých 575 boli fyzické osoby a 222 právnické osoby. Podnikateľské aktivity sú výrazne obmedzené veľkosťou mesta. Väčšinu z nich tvoria živnosti v oblasti poskytovania služieb. (PHSR mesta Vrútky)

Inštitucionálne zabezpečenie výkonu regionálneho rozvoja v meste Vrútky

Orgánmi mesta sú v zmysle Zákona o obecnom zriadení primátor a mestské zastupiteľstvo. Funkciu primátora zastáva v meste Vrútky od roku 2006 Ing. Miroslav Mazúr. Funkciu viceprimátora plní Juraj Bado.

Právomoc a kompetencie zastupiteľstva sú vymedzené v organizačnom a rokovacom poriadku mestského zastupiteľstva. (Štatút mesta Vrútky) V súčasnosti má mestské zastupiteľstvo mesta Vrútky 12 poslancov. Mesto veľkostnej kategórie ako Vrútky (t.j. od 5001 – 10000 obyvateľov), môže mať podľa Zákona o obecnom zriadení 11 – 13 poslancov. Mestské zastupiteľstvo vo Vrútkach zriadilo tieto svoje orgány:

- komisie mestského zastupiteľstva ako poradné, iniciatívne a kontrolné orgány,
- mestský úrad ako výkonný orgán mestského zastupiteľstva a primátora.

(www.vrutky.sk)

Popri mestskom zastupiteľstve je zriadených šesť komisií, ktoré majú celkovo 30 členov. Každá komisia má päť členov. Nasledovná tabuľka znázorňuje zloženie členov komisií podľa ukončeného vysokoškolského vzdelania. 60% z celkového počtu členov komisií tvoria členovia vysokoškolsky vzdelaní členovia.

Tabuľka č. 5 – Počet členov komisií

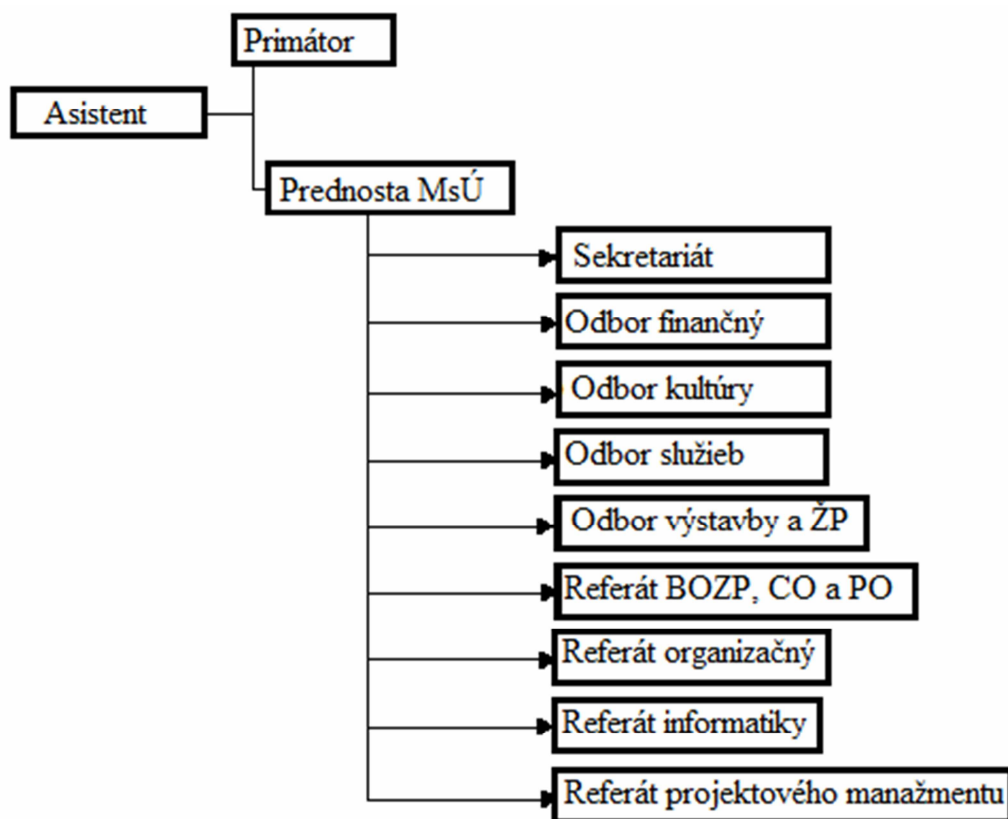
Komisia	Členovia s VŠ	Členovia bez VŠ
Športu a mládeže	4	1
Finančná a správy majetku	3	2
Výstavby, dopravy a územného plánu	3	2
Verejného poriadku, cestovného ruchu a životného prostredia	2	3
Sociálna, zdravotná a bytová	3	2
Kultúry a školstva	3	2

Prameň: vlastné spracovanie podľa www.vrutky.sk

Mestský úrad mesta Vrútky

Schéma znázorňuje organizáciu mestského úradu. Jeho prácu vedie a organizuje prednosta mestského úradu Ing. Ján Mlynár.

Schéma č. 3- Organizačné schéma Mestského úradu mesta Vrútky

Prameň: vlastné spracovanie na základe osobných konzultácií

Úrad sa člení na viaceré organizačné jednotky, sú to prednosta mestského úradu, asistentka primátora, sekretárka prednostu mestského úradu, štyri odbory a štyri referáty. Odbor služieb pozostáva z viacerých oddelení, okrem iných zahŕňa aj referát podnikateľských aktivít, cestovného ruchu a právnych služieb, ktorý zabezpečuje aj viaceré kompetencie v oblasti regionálneho rozvoja. Pri zabezpečovaní rozvoja územia má neodmysliteľnú úlohu aj príprava projektov, ktorú zabezpečuje referát projektového manažmentu.

Návrh na medzimestskú spoluprácu

Na základe prechádzajúcej analýzy, kde sme sa podrobne zaoberali zabezpečovaním fungovania mestských úradov a prístupom k realizácii regionálneho rozvoja v tejto časti načrtujeme možnosti spolupráce týchto dvoch miest, ktoré sú spolu späté od dávnej minulosti. Rovnako by sme chceli zdôrazniť, že v rokoch 1949 – 1954 boli po prvý krát Vrútky spojené s mestom Martin a od roku 1971 bolo používané označenie Martin – Vrútky. Až po voľbách v roku 1990 bol zriadený Mestský úrad v samostatných Vrútkach. Našou ambíciou v tejto práci jendoznačne nie je dokázať nevyhnutnosť spojenia týchto dvoch miest, ako tomu bolo v minulosti nakoľko aj menšie z týchto dvoch vybraných miest zvláda plniť svoje jednotlivé úlohy postačujúco. Chceli sme len zdôrazniť možnosť spolupráce, ktorá by mohla byť

zabezpečovaná rôznou formou a priniesla by pozitíva pre všetky zúčastnené strany. Prikláňame sa k názoru Hamalovej, ktorá zadefinovala združenia s voľnou štruktúrou nasledovne: „Vznikajú na podklade zmluvných vzťahov medzi obcami resp. mestami a podnikateľskými subjektmi a zanikajú momentom realizácie spoločného cieľa. K najfrekvencovanejším typom sa radia:

- združenia na zabezpečenie spoločnej dopravy,
- združenia na výstavbu infraštruktúry,
- združenia na výstavbu zariadení na ochranu životného prostredia,
- združenia na spoločný výkon územnej samosprávy,
- združenia pre informačnú činnosť a i.“ (Hamalová a kolektív, 1995, s. 71)

Dôvodov, ktoré by mali viesť k väčšej vzájomnej interakcii týchto dvoch miest je viacero. „Medzi základné dôvody iniciovania partnerstva v štátnej správe a samospráve možno zahrnúť: spojenie materiálnych a finančných zdrojov, lepšie využitie vnútorných zdrojov, získanie skúseností, vyššia zainteresovanosť na projektoch z fondov EÚ, vzájomná informovanosť a snaha o zabezpečenie vyššieho ekonomického a sociálneho rozvoja spravovaného územia. Spolupracujúcimi partnermi sú jednak relevantná štátna správa, samospráva obecná či regionálna, veľké firmy, malí a strední podnikatelia, rozvojové agentúry a podporná infraštruktúra, bankové, vzdelávacie inštitúcie, výskumné centrá a ďalšie záujmové združenia.“(Kačírková, 2007, s. 26)

V súčasnosti žiadne väčšie partnerstvá, vzťahy alebo spolupráca medzi týmito mestami nie sú. Po analýze PHSR, rovnako aj programových rozpočtov týchto miest je zrejmé, že prienik medzi ich záujmami a cieľmi je viac než zjavný. Je nespochybniteľné, aby užšia spolupráca medzi mestami, ktoré sú od seba vzdialené necelé 3 km neviedla k lepším možnostiam rozvoja v území. Spomenieme, že mesto Martin, ktoré je v súčasnosti nielen v podmienkach Slovenskej republiky známe ako transparentné mesto má nasledovné partnerské mestá Gotha (Spolková republika Nemecko), Hoogeveen (Holandské kráľovstvo), Kalisz (Poľsko), Jičín (Česká republika), Báčsky Petrovec (Srbsko a Čierna Hora) a Karviná (Česká republika). Rovnako aj mesto Vrútky je členom organizácií a spolupracuje s partnerskými mestami. Je členom Združenia miest a obcí Slovenska a Združenia miest a obcí regiónu Turiec. Mesto môže byť členom aj iných združení, ak o tom rozhodne mestské zastupiteľstvo. (Štatút mesta Vrútky). Partnerskými mestami sú dve mestá z Čiech – Nymburk a Fulnek. V rokoch 2006 – 2008 bol realizovaný projekt cezhraničnej spolupráce s poľským mestom Bialsko Biala. Z analýz vyplýva, že obe mestá sú členmi rôznych združení a rovnako

využívajú spoluprácu s rôznymi partnerskými mestami. Táto forma spolupráce bezpochyby vedie k výmene skúseností a znalostí, čo v konečnom dôsledku má dopad aj na rozvoj územia. Partnerská spolupráca by sa mala vytvárať na základe určitej stratégie a logickej postupnosti krokov. V prílohe č. 1 prikladáme postup takéhoto strategického prístupu.

Geografická blízkosť územia a lokalita v ktorej sa Martin a Vrútky nachádzajú sú predurčené na rozvoj zimného cestovného ruchu. Tento aspekt majú obidve mestá uvedené vo svojich strategických dokumentoch. Na základe vytvorenia spoločnej dohody by mohol vzniknúť most, ktorý by zabezpečil prvotný kontakt a začiatky spolupráce. Príloha č. 2. predstavuje triviálny základ spolupráce. Forma tejto dohody by mohla viesť k mnohým iným aktivitám, ktoré by zabezpečili lepší regionálny rozvoj. Záležalo by len na mestách, ktorým smerom by sa uberali a aké priority, by si na základe spoločného strategického prístupu vytýčili. Forma písomnej dohody je len jedna z mnohých variantov, ako nadviazať na spoločnú formu spolupráce.

Mestá by sa mohli podieľať aj na zriadení spoločných rozpočtových alebo príspevkových organizácií, ktoré by zabezpečovali poskytovanie služieb obyvateľom a na základe spoločných majetkových vkladov a združovania finančných prostriedkov by mohlo dôjsť k úsporám z rozsahu. Ďalším formou hlbšej spolupráce by mohlo dôjsť k vytvoreniu silného mikroregiónu medzi Martinom a Vrútkami. Martin ako mesto so zdravým fungovaním miestnej ekonomiky by mal svoj potenciál pre partnerstvo rozvíjať aj v blízkom okolí. Nepochybujeme, že vytvorením mikroregiónu by sa v oblasti Turiec vytvorilo silné partnerstvo, ktoré by bolo vzorom pre ostatné mestá a obce v SR.

Záver

Nel'ahká situácia obcí a miest v ktorej sa v súčasnosti nachádzajú ich vedie často k zadlžovaniu alebo neefektívnemu poskytovaniu služieb. S týmito skutočnosťami rovnako súvisí aj regionálny rozvoj, ktorý má v našich podmienkach väčšinou divergentný priebeh.

Každá samospráva si musí vytýčiť svoje hlavné ciele a využiť všetky dostupné možnosti, ktoré by viedli k ich naplneniu. Mnohokrát sa v miestnych samosprávach zabezpečujú len služby, ktoré sú im zo zákona zverené a na primeraný regionálny rozvoj neostávajú finančné prostriedky. Tejto situácii neprispieva ani centrálna úroveň štátu, ktorá svojou legislatívou a najmä častými legislatívnymi zmenami spôsobuje značne nestabilné prostredie, v ktorom sa samosprávy nachádzajú. Delegované kompetencie na samosprávy a chýbajúce zdroje, ktoré by umožnili patričný rozvoj sú dnes veľkým problémom. Z tohto dôvodu sme svoju prácu venovali analýze zabezpečovania kompetencií v dvoch susedných mestách, ktoré nevytvárajú medzi sebou silné partnerské zázemie. **K tomu, aby sme naplnili cieľ študentskej vedeckej aktivity sme dospeli predovšetkým vykonaním analýzy a zhodnotením súčasného stavu, akým spôsobom sú zabezpečované kompetencie v regionálnom rozvoji, ktoré môžu priniesť jeho budúci rozmach. Východiskom pre splnenie cieľa bola aj analýza programov hospodárskej a sociálneho rozvoja miest, kde majú obidve mestá ako jednu zo svojich priorít zabezpečovanie a z lepšenie súčasného stavu cestového ruchu. Spolupráca samospráv ako možné východisko, ktoré by zabezpečilo tieto vízie je zatiaľ nenaplnená. Z toho dôvodu by sme obidvom mestám odporučili prijať na začiatok ako prvú rámcovú dohodu o spolupráci príloha č. 2, ktorá by bola aktívnym začiatkom spolupráce. Významným prvkom, ktorý by mohol viesť k progresu spolupráce by bola výmena skúseností a výmeny informácií formou konferencií alebo odborných seminárov, kde by sa vymedzili spoločné ciele a postupy, ktoré by predchádzali k ich realizácii. Začiatok takéhoto, čiastočne oficiálneho partnerstva by mohol mať ďalších míľnik pri realizácii v niektorých projektoch pri spolufinancovaní infraštruktúry, spoločných prezentácií a propagačných materiáloch v rôznych oblastiach. Jeden z väčších úspechov spolupráce by mohol byť dosiahnutý pri spoločných projektoch, kde by pre rozvoj mohli byť použité prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Za najdôležitejšie v tejto oblasti považujeme urobiť prvý krok a zahájiť kvalitnú spoluprácu s perspektívou do budúcnosti, ktorá by mala časom aj väčší rozmer ako dve mestá. Všetky predpoklady v tomto regióne pre spoluprácu sú z nášho pohľadu v plnej miere splnené a v tomto prípade ešte raz zdôrazňujeme, že mestá Martin a Vrútky v minulosti tvorili jedno mesto. Tento fakt je jedným z dôvodov, prečo by tieto susedné mestá mali byť angažovanejšie v spoločnej spolupráci a využiť aj cestu vzájomnej spolupráci k regionálnemu rozvoju.**

Zoznam použitej literatúry

1. Aktualizácia programu hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja mesta Martin pre roky 2008 – 2015 (ďalej len PHSR mesta Martin)
2. HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E., Ekonomika miest a obcí. Bratislava: EUBA, 1995, 158 s., ISBN 80-225- 1117-X.
3. KAČÍRKOVÁ, M., Partnerstvá a spolupráca medzi sektormi, EU SAV, 2007, 165 s., ISSN 1337–5598
4. KOSORÍN, F.- LABAJ, J., Manažment verejnej správy. Bratislava: EUBA, 1995, 131 s., ISBN 80- 225-0696-6.
5. KRNÁČ, J., KOŽIAK, R., LIPTÁKOVÁ, K. Verejná správa a regionálny rozvoj, Banská Bystrica, EF UMB Banská Bystrica, 2008, 258s. ISBN 978-80-8083-695-5.
6. NIŽŇANSKÝ, V. Verejná správa na Slovensku. Bratislava : Úrad vlády Slovenskej republiky, 2005. 111 s. ISBN 80 – 969459 – 4 – 7.
7. Organizačný poriadok mesta Martin
8. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Vrútky
9. STIMPFL, H. Kommunale Selbstverwaltung. München: Bayerische Verwaltungsschule Körperschaft des öffentlichen Rechts München, 1997. 212s. ISBN 3-931797-09-0.
10. ŠVANTNEROVÁ, L., KOŽIAK, R. Ekonomika miestnej samosprávy. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta v Banskej Bystrici v spolupráci s OZ Ekonómia, 2005. 98 s. ISBN 80 – 8083 – 117 – 3.
11. TEJ, J. Región a správa. Prešov: Grafotlač, s.r.o. Prešov, 2002. 182s. ISBN 80 – 8068 – 139 – 2.
12. VINCÚR, P.- FIFEKOVÁ, E., Stratégia sociálno – ekonomického rozvoja, SPRINT, 2004, 196 s., ISBN 80 – 89085-3,-X
13. Výročné správy mesta Martin
14. www.martin.sk (videné dňa 19.2.2012)
15. www.vrutky.sk (videné dňa 19.2.2012)
16. www.zmos.sk (videné dňa 19.2.2012)
17. Zákon NR SR č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky
18. Zásobník projektových zámerov mesta Martin pre obdobie 2007 - 2013

Prílohy

Príloha č. 1: Partnerská spolupráca – krok po kroku

Kľúčové kroky k založeniu partnerstva:

Krok 1: Hľadanie partnera

Zabezpečenie kompatibility obcí prieskumnou (predbežnou) návštevou. Zistite si, že máte dostatok spoločného na udržanie partnerstva. Rozhodni sa na type partnerstva, ktoré hľadáte: formálne/neformálne/časovo obmedzené/zamerané na jednu oblasť. Stanovte si prvotné zodpovednosti spoločných aktivít.

Krok 2: Formalizovanie partnerstva

Dajte oficiálnu formu partnerstvu prostredníctvom dohody alebo charty. Dohodnite sa s partnerom na stratégií alebo pracovnom pláne Vašich aktivít alebo projektov, ako aj na možnostiach financovania a časovom harmonograme. Prediskutujte Vaše ciele a účel, aby ste si zabezpečili podporu politikov, členov obecného zastupiteľstva a širokej komunity a prijmite ich nápady.

Strategický plán by mal pozostávať z troch častí:

- ✓ cieľov a účelu partnerstva, obsahujúc všetky komponenty organizácie alebo obcí;
- ✓ metodológie s vysvetlením ako majú byť ciele a účel dosiahnuté;
- ✓ zoznamom požadovaných výstupov a prospechov pre obec.

Plán by mal byť doplnený flexibilným časovým harmonogramom s koncovými termínmi aktivít a zoznamom dostupných zdrojov od oboch obcí.

Krok 3: Rozšírenie partnerstva

Stanovenie rozpisu aktivít. Podpísanie zodpovednosti za každú úlohu. Plánovanie, konzultovanie a informovanie.

Krok 4: Sledovanie

Monitorovanie aktivít, posúdenie procedúr a vylepšení ak je to potrebné. Pokračovanie v diskusií cieľov, účelu a výsledkov vzhľadom na spoločenstvo.

Prameň: www.zmos.sk

Príloha č. 2: Dohoda o spolupráci medzi obcou X a Y

Berúc do úvahy vzájomné záujmy posilňujúce existujúce bratské vzťahy medzi občanmi z krajiny X a Y a požiadavkou zblížiť bratské puto medzi obyvateľmi príslušných krajín, považujú obidve obce za opodstatnené spolupracovať prostredníctvom obojstrannej výmeny poznatkov z histórie, kultúry, zvykov, tradícií a založením partnerstva na základe záujmov obyvateľov príslušných obcí.

Obidve strany sa zhodujú na tom, že táto Dohoda o partnerstve poskytuje ideálnu príležitosť materializovať bratstvo obcí prostredníctvom širšej spolupráce vo všetkých možných oblastiach.

Starosta obce X. ... a starosta obce Y súhlasia so schválením nasledujúcej Dohody o spolupráci vzťahujúcej sa na ciele hore uvedené:

Po prvé:

Vyhlasujú, že obec X ležiace v štáte XX a mesto Y nachádzajúce sa v štáte YY ako partnerské obce týmto ešte viac posilnia existujúce vzájomné partnerstvo.

Po druhé:

Orgány obidvoch miestnych samospráv budú pracovať tak, aby vytvárali podmienky pre rozvoj vzájomnej spolupráce, a to výmennou informácií a možnosťou založenia výmenných programov v oblasti zdravia, výskumu, vzdelania, športu, kultúry a iných oblastiach spoločného záujmu.

Po tretie:

Obidve strany súhlasia s výmennou skúsenosti a informácií v politickej a sociálnej oblasti rovnako ako aj s výmennou TV programov, filmov, prednášok a iných prostriedkov, ktoré budujú hlbšie poznatky o histórii, spoločenskom živote a tradíciách, od a k obyvateľstvu príslušnej obce.

Po štvrté:

Obec X a obec Y budú vytvárať a podporovať hospodárske a obchodné spojenie medzi obchodníkmi a podnikateľmi príslušnej obce krajiny XX a krajiny YY, týmto prispejú k rozvoju tohto dôležitého sektora medzi dvoma krajinami.

Po piate:

Oblasti spolupráce odsúhlasené obidvoma obcami sú uvedené v súlade s protokolmi pripojenými k tejto dohode a spracované v rámci samosprávnej zahraničnej politiky, môžu byť rozšírené do iných oblastí, ak a keď sa obidve strany sa na tom spoločne dohodnú

za obec X
starosta obce
.....

za obec Y
starosta obce
.....